

Στρατηγικές διαχείρισης και αξιοποίησης γεωγραφικών συλλογών σε Βιβλιοθήκες

Δρ Ιφιγένεια Βαρδακώστα
Αν. Προϊσταμένη Διεύθυνσης
Βιβλιοθήκης και Κέντρου Πληροφόρησης
Χαροκοπείου Πανεπιστημίου
ifigenia@hua.gr

Σκοπός Παρουσίασης

- Παρουσίαση ενός ολοκληρωμένου μεθοδολογικού πλαισίου για τη διαχείριση και αξιοποίηση των γεωγραφικών συλλογών στις βιβλιοθήκες,

εστιάζοντας

- στο τρίπτυχο «συνεργασία – εκπαίδευση/επιμόρφωση - ανάπτυξη πολιτικών συλλογής και διάθεσης», με στόχο την ενίσχυση της πρόσβασης, της διαλειτουργικότητας και της βιωσιμότητας των γεω-συλλογών.

Περιεχόμενα

- Γεωγραφικές συλλογές στις ελληνικές βιβλιοθήκες: παρούσα κατάσταση και προκλήσεις
- Μεθοδολογική προσέγγιση Διαδικασία Ανάπτυξης Γεωγραφικών Συλλογών
- Θεμελιώδεις παράγοντες για την ανάπτυξη Γεωγραφικής Συλλογής
- Συμπεράσματα

Γεωγραφική Πληροφορία

- Το 80% των αποφάσεων που λαμβάνονται σε οικονομικό ή πολιτικό επίπεδο εμπεριέχουν γεωγραφικές πληροφορίες είτε άμεσα είτε έμμεσα.
(Κάβουρας, κ.ά., 2016, σ.1)

- Η γεωγραφική πληροφορία μπορεί να χαρακτηριστεί ως πόρος, προϊόν, κεφάλαιο και υποδομή.
(Masser, 2019, σ.103)

- Η οικονομική της σημασία προκύπτει από το γεγονός ότι προσφέρει ένα γενικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο μπορούν να ενωθούν και να αξιοποιηθούν πολλά και διαφορετικά σύνολα δεδομένων, από διάφορους τομείς, τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα.
(Masser, 2019, σ.90)

Γεωγραφικές Συλλογές

• Παρά τη σημασία τους για την επιστημονική έρευνα, την εκπαίδευση και την πολιτιστική κληρονομιά, οι γεωγραφικές συλλογές συχνά παραμένουν αναξιοποίητες, είτε λόγω της πολυπλοκότητας των μορφών τους (π.χ. χαρτογραφικά τεκμήρια, γεωχωρικά δεδομένα, δορυφορικά δεδομένα), είτε λόγω της έλλειψης ενιαίων στρατηγικών διαχείρισης.

• Η διαχείριση γεωγραφικών συλλογών αποτελεί μια σύνθετη διαδικασία που απαιτεί εξειδικευμένη τεχνογνωσία, σαφές θεσμικό πλαίσιο και συνεργασία μεταξύ βιβλιοθηκών και άλλων εμπλεκόμενων φορέων.

Γεωγραφικές συλλογές στις ελληνικές βιβλιοθήκες: παρούσα κατάσταση και προκλήσεις

S

- Ομάδα Ακαδημαϊκών Γεωγραφικών Βιβλιοθηκών
- Συμμετοχή ΑΒ στη δράση HARDMIN
- Παραμετροποίηση ΟΡΑC με γεωγραφικά πεδία
- Εισαγωγή μαθήματος «Γεωγραφική Πληροφορία» στο Τμ.Αρχ.,Βιβ/μίας & Συστημάτων Πληροφόρησης στο ΠΑΔΑ
- Αυξανόμενη σημασία χωρικών δεδομένων στην έρευνα

W

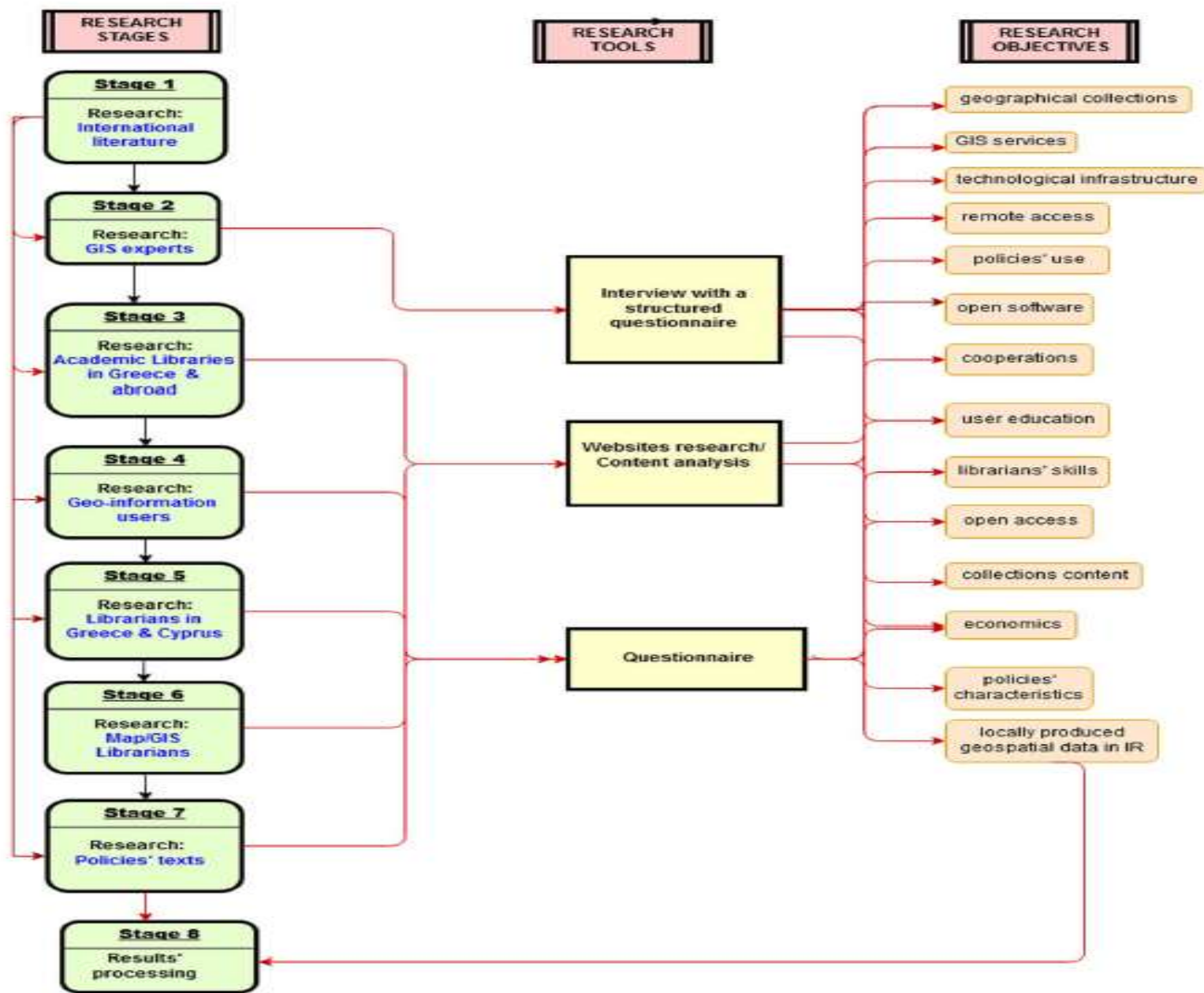
- Αποσπασματικές συλλογές, περιορισμένη καταλογογράφηση/Ψηφιοποίηση
- Έλλειψη θεσμοθετημένων ρόλων βιβλιοθηκονόμων Χαρτών/GIS
- Έλλειψής/Χαμηλή ενημέρωση ακαδημαϊκού προσωπικού και φοιτητών/τριών
- Υποχρηματοδότηση και ελλειπείς τεχνολογικές υποδομές
- Απουσία πολιτικών και στρατηγικής για διαχείριση γεωχωρικών δεδομένων

O

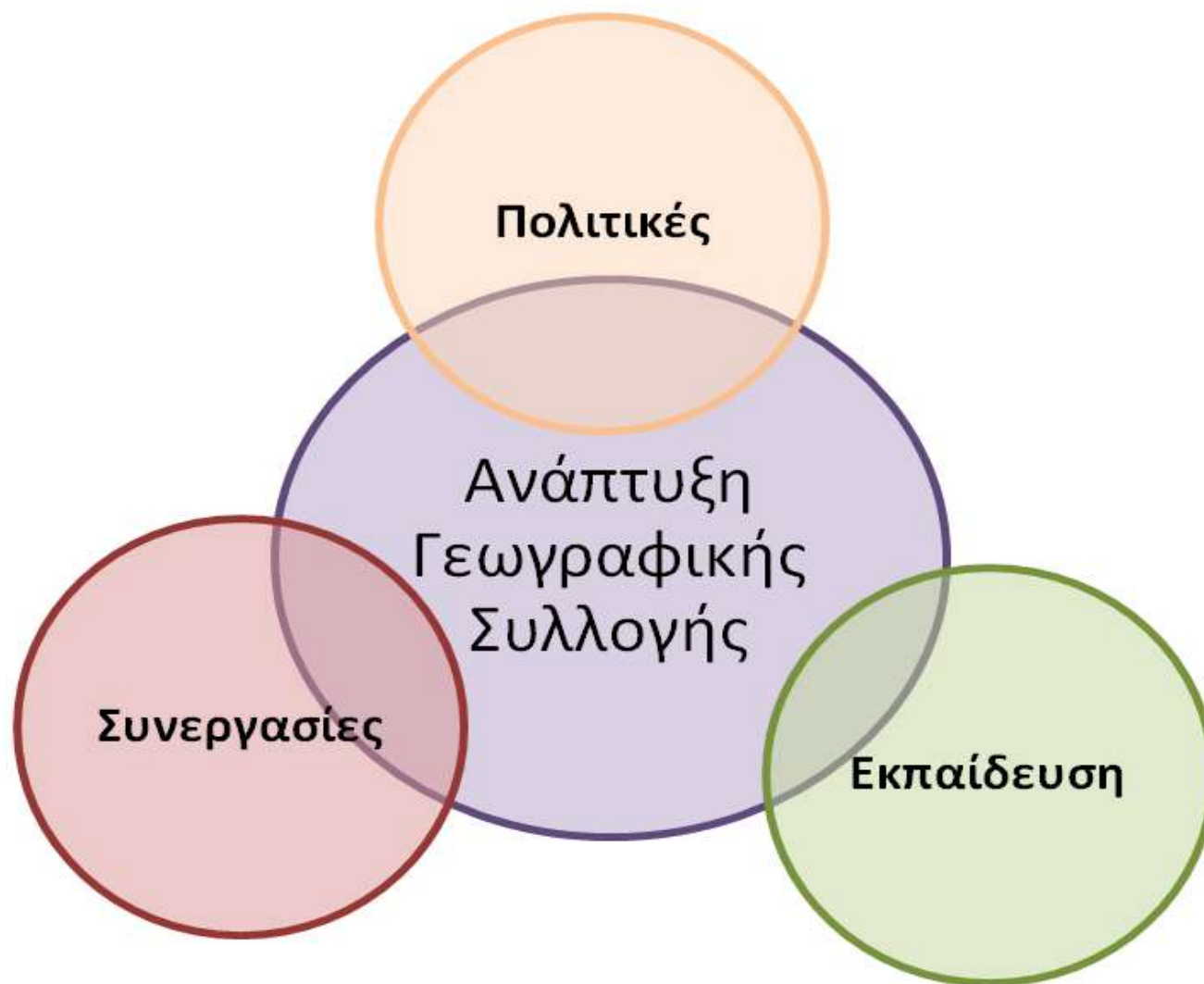
- Ενισχυμένος ρόλος χωρικών δεδομένων στην ακαδημαϊκή έρευνα
- Παραγωγή γεωχωρικών δεδομένων από δημόσιους φορείς
- Υιοθέτηση διεθνών καλών πρακτικών
- Τεχνολογικές εξελίξεις στη χαρτογράφηση και τα GIS
- Προοπτικές συνεργασίας βιβλιοθηκών–ερευνητικών ιδρυμάτων

T

- Έλλειψη εθνικού συντονισμού και στρατηγικής
- Περιορισμένη χρηματοδότηση
- Διατήρηση του εκπαιδευτικού κενού σε θέματα γεωπληροφορίας & GIS

Εικ.1: Στάδια έρευνας, ερευνητικά εργαλεία και ερωτήματα/στόχοι (Vardakosta, 2020)

Εικ.3: Στρατηγικοί άξονες ανάπτυξης γεωγραφικής συλλογής

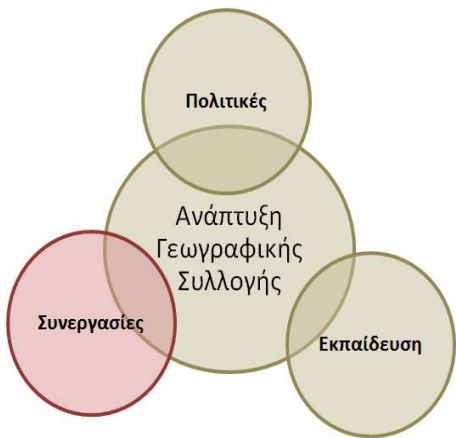

- «Οδηγίες Σύνταξης Πολιτικής Ανάπτυξης Γεωγραφικής Συλλογής»
- Ανάπτυξη εθνικού πλαισίου πολιτικών.
- Υιοθέτηση κοινών προτύπων τεκμηρίωσης και διαχείρισης δεδομένων.
- Υιοθέτηση πολιτικών ανοιχτής πρόσβασης σε γεωχωρικά δεδομένα.
- Επένδυση σε τεχνολογικές υποδομές.
- Ενίσχυση της επικοινωνίας και της προβολής των υπηρεσιών γεωγραφικών συλλογών προς την ακαδημαϊκή και ευρύτερη κοινότητα.

- Εισαγωγή μαθημάτων Γεωγραφικής Πληροφορίας στα ακαδημαϊκά προγράμματα σπουδών της Βιβλιοθηκονομίας στην Ελλάδα.
- Υλοποίηση δομημένων εκπαιδευτικών δράσεων με στόχο την ενίσχυση των δεξιοτήτων των βιβλιοθηκονόμων στη γεωπληροφορική.
- Ανάπτυξη και ενσωμάτωση προγραμμάτων Γεω-Πληροφοριακού Γραμματισμού (Geo-Information Literacy) για τους εξειδικευμένους και μη χρήστες.

•Θεσμοθέτηση εθνικών πλαισίων συνεργασίας για τη διαχείριση και αξιοποίηση της Γεωγραφικής Πληροφορίας.

- Ενίσχυση και διεύρυνση των δράσεων της υφιστάμενης Ομάδας Ακαδημαϊκών Γεωγραφικών Βιβλιοθηκών, αλλά και ενεργοποίηση νέων βιβλιοθηκών και φορέων που μέχρι σήμερα παραμένουν αδρανείς στον συγκεκριμένο τομέα.
- Πρώθηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τη σημασία εθνικών συνεργατικών πρωτοβουλιών.
- Ενίσχυση συνεργασιών με ακαδημαϊκά τμήματα γεωπληροφορικής και γεωεπιστημονικές κοινότητες.
- Συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και διεθνή δίκτυα.

Συμπεράσματα

- Η χαρτογράφηση της ελληνικής πραγματικότητας κατέδειξε περιορισμένους πόρους, αποσπασματικές υπηρεσίες και έλλειψη εθνικού συντονισμού.
- Η μεθοδολογική προσέγγιση, ανέδειξε τη σημασία μιας ολιστικής στρατηγικής που συνδέει τη συνεργασία, την εκπαίδευση και τις πολιτικές διαχείρισης.
- Διεθνείς πρακτικές δείχνουν ότι η επιτυχής ανάπτυξη γεωγραφικών συλλογών απαιτεί θεσμικά πλαίσια, εκπαίδευση και συνεκτική πολιτική διαχείρισης.
- Η συνεργασία μεταξύ βιβλιοθηκών, ερευνητικών φορέων και ακαδημαϊκής κοινότητας, σε συνδυασμό με επένδυση σε τεχνολογία και επιμόρφωση αποτελεί προϋπόθεση για μια βιώσιμη και καινοτόμα διαχείριση γεωγραφικής πληροφορίας.

Ευχαριστώ πολύ!

Δρ Ιφιγένεια Βαρδακώστα
Αν. Προϊσταμένη Διεύθυνσης
Βιβλιοθήκης και Κέντρου Πληροφόρησης
Χαροκοπείου Πανεπιστημίου
ifigenia@hua.gr

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κάβουρας, Μ., Δάρρα, Α., Κονταξάκη, Σ., & Τομαή, Ε. (2016). *Βασικές χωρικές έννοιες* [Κεφάλαιο]. Στο Κάβουρας, Μ., Δάρρα, Α., Κονταξάκη, Σ., & Τομαή, Ε. 2016. *Επιστήμη Γεωγραφικής Πληροφορίας - Αρχές και Τεχνολογίες* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. <https://hdl.handle.net/11419/6393>
- Masser, I. (Ed.). (2019). *Geographic Information Systems to Spatial Data Infrastructures: A Global Perspective*. CRC Press.
- Vardakosta, I. (2020). Cooperate, Educate and Develop: A Methodology Approach for Implementing Geographical Collections. *Journal of Map & Geography Libraries*, 16(1), 29–53. <https://doi.org/10.1080/15420353.2020.1838399>
- Vardakosta, I. (2025). Map/GIS Librarianship in Greece: An Overview of the Current Landscape. [Map and Geospatial Curators Group Meeting – Mapping the Future: Collaboration & Advocacy](#) Wednesday 21- Friday 23 May, Harokopio University of Athens, Greece [10.13140/RG.2.2.20593.39528](https://doi.org/10.13140/RG.2.2.20593.39528)

Χάρτης παρουσίασης

Schraembl, F. A. (1791). «Karte von Griechenland» [Χάρτης]. Στο J. P. Schalbacher (Ed.), Άτλαντας (χαράκτηκε από K. Schindelmayer). 36 x 50 εκ., κλίμακα 1:1.220.000.

Ανακτήθηκε από:

<https://www.davidrumsey.com/luna/servlet/detail/RUMSEY~8~1~303959~90074366>

Call Number: GT 229q | Date of publication: [1590] | Author: Mercator | Publisher: G. Mercator | Title: Macedonia, Epirus et Achaia

Γεννάδειος Βιβλιοθήκη https://www3.ascsa.edu.gr/gennadius/maps/new_list.php#lg=1&slide=3

